

HOOGST MERKWAARDIG

Havank Nieuwsbrief

"Een uniek mens is heengegaan"

Geheel onverwacht is in zijn slaap overleden
onze goede vriend

Kees Koelma

sinds 24 juli 2015 weduwnaar van
Ijbeltje Koelma-Fontein

★ Zuilen (Utr.)
23 juli 1943

† Leeuwarden
15 maart 2016

Leeuwarden: Wardy en Door Stoel
Marika

Leeuwarden: Jochum en Margreet Baltjes
Hiske
Eeke

Overeenkomstig zijn wens heeft de crematie
in stilte plaatsgevonden

Omslag: Beelden van de herdenking bij Havanks graf op 18 juni 2016.
Foto's: Rianne Hoebbers.

Omslag achterzijde: Cartoon uit *StripGlossy* verwijzend naar de luxe-
uitgave van *De Schaduw op de Tast*. Zie bladzijde 22 van deze nieuwsbrief.

HOOGST MERKWAARDIG

Havank Nieuwsbrief

Officieel orgaan van de

Stichting Mateor

Inhoud

Nieuwtjes	<i>Hans van Schooten, Frank van der Voordt, Marcel Versteeg</i>	3
Openingstoespraak voor de Havankdag 2016	<i>Frank van der Voordt</i>	10
Vriend van het Jaar 2016	<i>Hans van Schooten</i>	12
Welkom in de Ossekop	<i>Pieter de Groot</i>	14
Pieter Terpstra geëerd op Havank-postzegel	<i>Pieter de Groot</i>	18
Mijn Havankdag	<i>Anna van Oijen</i>	20
StripGlossy en De Schaduw op de tast	<i>Peter H. de Dreu</i>	22
De Schaduw onverwacht opdoemend!	<i>Joost Rövekamp</i>	26
Gestickerde Zwarte Beertjes	<i>Peter H. de Dreu</i>	27
Risico en het Toeval	<i>Joost Rövekamp</i>	28
Schrijvers op de Balearen...	<i>Paul Arnoldussen</i>	32
... Havank op Mallorca	<i>Marcel Versteeg</i>	38
De ondergang van de		
Particuliere Leesbibliotheken	<i>Marcel Versteeg</i>	40
Foto's Havankdag	<i>Rianne Hoebers en Hans van Schoten</i>	43
À propos de vorige nieuwsbrief	<i>Marcel Versteeg</i>	44
Colofon		<i>binnenzijde achterkaft</i>

Nieuwtjes

Hans van Schooten, Frank van der Voordt, Marcel Versteeg

Naar wij op de Havankdag vernomen hebben, is Kees Koelma afgelopen voorjaar overleden. Koelma (23 juli 1943 – 15 maart 2016) was beheerder van de Rooms-Katholieke begraafplaats aan de Harlingerstraatweg te Leeuwarden. Hij was degene die in 1994 signaleerde dat Havanks vervallen graf geruimd dreigde te worden; uit de steeds grotere groep initiatiefnemers is later dat jaar de Stichting Meteor opgericht. Vanaf dat moment, en tot in 2014, verzorgde Kees Koelma het herstelde graf van Havank; hiervoor werd hij in 2002 tot Vriend van het Jaar benoemd. Er staat een monument voor hem op de begraafplaats waaraan hij zijn leven gewijd heeft.

Wij reproduceren op bladzijde 4 en 5 van deze nieuwsbrief de pagina's 40 en 41 uit juli 2002 ("*Hoogst merkwaardig*", jaargang 8, nummer 3), waarin verslag wordt gedaan van de benoeming tot Vriend van het Jaar 2002 van Kees Koelma en zijn jeugdvriend Paul Janssen (1946 – 2009).

Havank Nieuwsbrief, 8e. jaargang nr. 2, juli 2002

Benoeming vriend(en) van het jaar 2002

Geachte aanwezigen,

Voordat ik overga tot het benoemen van de vriend van het jaar 2002, is vooraf een kort verhaal op zijn plaats.

Evenals veel andere mensen, had ook de beheerder van de RK-begraafplaats, de heer Kees Koelma de boeken van Havank gelezen. Alras ontdekte hij, toen hij met zijn werk in 1984 begon, maar toch ook wel tot zijn verbazing, dat de schrijver van die boeken was begraven op zijn begraafplaats.

Maar hij zag ook, dat het graf van Havank er slecht bij lag en dat het monument er steeds slechter uit ging zien. Het was een verwaarloosd graf en het witte marmer werd steeds zwarter. Koelma vond dat er iets moest gebeuren met het graf van zo'n toch bekende Leeuwarder schrijver. Hij vertelde zijn waarneming aan zijn vriend, Paul Janssen.

Kees Koelma en Paul Janssen kenden elkaar reeds vele jaren, reeds vanaf hun 14e jaar. Beiden waren lid van de vliegtuig modelbouw club. Een hobby die hen vaak bij elkaar bracht. De daarbij ontstane vriendschap bestaat nog steeds en trotseerde de jaren.

En in die jaren werd Koelma beheerder van de begraafplaats en Janssen fotograaf bij de Leeuwarder Courant.

Het was dus niet zo verwonderlijk dat Kees zijn verontrusting over de toestand van het graf van Havank met Paul besprak. Ze besloten actie te ondernemen en Paul maakte een foto, die hij bij de redactie van de Leeuwarder Courant inleverde. Redacteur Asing Walthaus zorgde er daarna voor, dat foto en verontrusting een plaats kregen in die krant, op zaterdag 13 augustus 1994.

Wat er daarna allemaal ontstond, mag algemeen bekend zijn en heeft tot gevolg gehad dat wij allen hier vandaag bij elkaar zijn. Dat de naam van de schrijver Havank weer die plaats in de samenleving heeft gekregen zoals hij had verdiend, en, dat zijn grafmonument er weer stralend bij staat.

Havank Nieuwsbrief, 8e. jaargang nr. 2, juli 2002

We kunnen en willen niet ontkennen dat de bron van de oprichting van de Stichting Mateor ligt bij twee mensen. De één als fotograaf, de ander als beheerder van de begraafplaats. Het was het resultaat van menselijke betrokkenheid, samenspel en vriendschap.

Het is mij dan ook een groot genoegen om deze keer te benoemen tot vriend van het jaar, de heer Kees Koelma en de heer Paul Janssen.

(Applaus)

Dan zal ik nu de Oorkonde voorlezen.

(Uitreiken Oorkonde)

Laten we een dronk uitbrengen.

Sfeertekening van de dag

De dag is weer een succes geweest. Vanaf 13.00 uur kwamen de vrienden van Havank in het Eurohotel, waar tafels met boeken gereed stonden en er handel werd gedaan. Allen onze trouwe donateur Piet de Korte uit Smilde had een nare ervaring. Hopelijk is het een vergissing en kan alles recht worden gezet. (zie oproep in dit nummer) Na het bezoek aan het graf is men naar het Fries Museum getogen. Om 17.00 uur was iedereen weer paraat bij de chinees om te genieten van het luisterrijke maal.

Bij dit maal heeft Jan Piet de Visser een smeug verhaal gehouden over de zekerheden en de onzekerheden in de boeken van Havank. Het sloeg tevens op de dag waar veel zekerheden en toch ook weer onzekerheden mogelijk zijn.

Let maar eens op de kleding van de deelnemers en hun wijze van optreden.

Om 21.00 uur keerde iedereen weer huiswaarts, welgemutst met de aan het begin van de dag uitgereikte zonnehoedje met het schaduwfiguurtje op het front.

Deze zomer zijn de deelnemers herkenbaar over de gehele wereld.

Op 18 juni 2016 vierde onze stichting de 22e Havankdag. De dag begon in Café de Bak in de voormalige gevangenis De Blokhuispoort. Vanuit datzelfde café, dat wij in 2011 ook al eens bezocht hadden, zond Omrop Fryslân zoals elke zaterdagochtend het live-programma *Op & Ut* uit, hetgeen door sommigen van ons als een rommelige doch gezellige combinatie ervaren werd; anderen vonden dat het bij elkaar zitten praten in het gedrang kwam. Na de uitzending werd Peter H. de Dreu tot Vriend van het Jaar 2016 benoemd. Mede gezien de aanstaande verbouwingen in De Blokhuispoort zullen we

deze locatie pas weer aandoen wanneer de Openbare Bibliotheek er gevestigd zal zijn.

Het middaggedeelte vond plaats in de Troelstraal¹ van de Openbare Bibliotheek Leeuwarden. Daar sprak voorzitter Frank van der Voordt de traditionele openingstoespraak uit, en vertelden Paul Arnoldussen en Marcel Versteeg aan de hand van lichtbeelden het een en ander over de Nederlandse schrijvers op de Balearen en de verblijfsplekken van Havank op Mallorca.

De herdenking aan het graf van Havank op de R.K. begraafplaats aan de Harlingerstraatweg had een bijzonder karakter door het zojuist vernomen overlijden van Kees Koelma.

Tijdens het Luisterrijk Maal in Café De Ossekop werden wij getraceerd op een uitgebreid welkomstwoord van Pieter de Groot, die wegens afwezigheid van Siep Kooistra als plaatsvervangend gastheer optrad. Veel van wat hij ons vertelde had betrekking op zijn herinneringen aan mede-journalist Pieter Terpstra, en tegen het eind wist hij ons zowaar te verrassen met een nieuw feitje over Havank.

De uitgeschreven toespraken vindt u elders in deze nieuwsbrief. Dat geldt ook voor foto's van de hand van Hans van Schooten en Rianne Hoebers, en een persoonlijke impressie van Anna van Oijen.

1 Net als in 2015 was per abuis de Havankzaal aangekondigd. De vergissing is ontstaan doordat we in 2014 beide zalen als één ruimte gebruikt hadden.

Sinds 7 mei verkoopt de Leeuwardense VVV een wandelarrangement genaamd de Crimetour. Crime met een knipoog wil zeggen dat naast het Paleis van Justitie en De Blokhuispoort ook cultureel en culinair Leeuwarden aan bod komt. Havank is niet vergeten; zo is op de bovenverdieping van boekhandel Van der Velde een mini-expositie ingericht. De Crimetour kost 19,50 per persoon en is te boeken via wearegrutsk.frl.

Op 22 september heeft Dick Bruna de Max Velthuijs-prijs gekregen voor zijn illustraties van kinderboeken. Diverse dagbladen hebben hier aandacht aan besteed; wij kozen een knipsel uit de Leeuwarder Courant van 23 september.

De prijsuitreikende Stichting P.C. Hooftprijs voor Letterkunde te Den Haag en rechtehouder Mercis Publishing bv te Amsterdam hebben samen een mooi boekje uitgegeven als "illustratie" bij het juryrapport; het toont onder meer het omslag voor *Schaduw op het Kerkhof* van Havank+Terpstra.

Het bij de Max Velthuijsprijs behorende bedrag van 60.000 euro is geschonken aan een goed doel: de VoorleesExpress.

Het bestuur had dit jaar helaas geen tijd om de Avond van het Spannende Boek op 2 juni bij te wonen. Hier werden de winnaars bekendgemaakt van de Schaduwprijs 2016 (*Lieve edelachtbare* van Max van Olden) en van de Gouden Strop 2016 (*Lieve mama* van Esther Verhoef). Wat voorheen de Maand van het Spannende Boek was, is dit jaar ingekort tot de Spannende Boeken Weken, lopend van 2 tot en met 19 juni 2016.

Dick Bruna. FOTO ANP

Dick Bruna krijgt Max Velthuijs-prijs

DEN HAAG Tekenaar, schrijver en vormgever Dick Bruna heeft gisteren de Max Velthuijs-prijs 2016 gekregen.

Zijn vrouw, Irene de Jongh, nam de prijs in het Letterkundig Museum in Den Haag in ontvangst. Dick Bruna verschijnt nauwelijks nog in het openbaar.

Aan de prijs, een initiatief van de stichting P.C. Hooftprijs voor Letterkunde, is een bedrag verbonden van 60.000 euro. De Max Velthuijs-prijs is een driejaarlijkse oevreprijs bestemd voor Nederlandse illustratoren van kinderboeken.

De 89-jarige Bruna werd we-

reldberoemd met zijn kinderboeken over Nijntje. „Bruna is de meester van de klare lijn”, zegt de jury. „Hij weet met een minimaal kleurenpalet een maximum aan effect te bereiken. Het ogenschijnlijk gemak waarmee hij ruimte in een perspectiefloos vlak brengt, is ongeëvenaard.”

Dick Bruna is vele malen bekroond en vele exposities werden aan zijn werk gewijd. Zijn tekeningen zijn opgenomen in de collecties van het Centraal Museum Utrecht en het Rijksmuseum Amsterdam.

Eerdere winnaars van de Max Velthuijs-prijs zijn Wim Hofman, Thé Tjong-Khing en Mance Post.

Openingstoespraak voor de Havankdag 2016

Frank van der Voordt

Dames en heren, vrienden van Havank,

Welkom op de 22ste Havankdag, in de inmiddels vertrouwde omgeving van de immer gastvrije bibliotheek, in de naar onze schrijver vernoemde zaal die zijn band met Leeuwarden, en in het bijzonder met de Wirdumerdijk herbevestigt.

Goed u weer terug te zien, helaas weer niet met velen. Daar zullen verschillende redenen voor aan te wijzen zijn, maar dat betekent niet dat de belangstelling vermindert. Het aantal donateurs is vrijwel gelijk aan dat van vorig jaar.

Het afgelopen jaar is voor Havank en voor de Stichting rustig verlopen. We hebben de gebruikelijke twee Nieuwsbrieven uitgebracht en een eindejaarsboekje. Dat laatste was gebaseerd op een mooie en zeer gewaardeerde schenking die de Stichting kreeg uit de nalatenschap van meneer Rutgers van Rozenburg, een lezer die zijn bewonderde schrijver persoonlijk benaderde.

December bracht nog een verrassing in de vorm van een Friese vertaling van een Havank-verhaal, een uitgave van de nog jonge, want sinds 2013 opgerichte, in Groningen gevestigde uitgeverij Regaad die zich er op toelegt grote literatuur in de Friese taal uit te brengen.

Vorig jaar kon ik u melden dat de zoons van Gerard en Mona van Wageningen het Havankarchief van de familie hebben overgedragen aan het Tresoar. De oudste zoon, Severin, grafisch kunstenaar, heeft het initiatief genomen om, in samenwerking met het Tresoar, het overgedragen materiaal zodanig te reproduceren dat het, ik citeer “het lijkt alsof je een inkijkje krijgt in het originele dossier van Havank”. Dat zou dan een luxe map moeten worden “met daarin andere mappen, brieven, foto’s, aantekenboekjes et cetera”. Ook zou er een griezelverhaal van Havank in boekvorm aan worden toegevoegd.

Het is vooralsnog een initiatief want, weinig verrassend, zit daar een kostenplaatje aan vast. Als een mogelijke oplossing daarvoor wordt aan crowdfunding gedacht waarin Meteor wellicht een rol kan spelen. We houden u in de Nieuwsbrief op de hoogte.

Aan de collectie Havank in datzelfde Tresoar zal later dit jaar het archief van Sef Passage worden toegevoegd. Mevrouw Passage heeft alle materiaal aan de Stichting geschonken en uw bestuur is van mening dat dit archief veel beter geconserveerd wordt in het Tresoar dan op de zolder van een der bestuursleden en het is daar ook gemakkelijker te raadplegen. Het archief van onze vriend Passage bevat vooral materiaal dat hij gebruikte bij de totstandkoming van zijn biografie. Daar zitten bijvoorbeeld brieven in van Havank, van Cynthia en haar oudste dochter, maar ook de bandopnamen van de interviews die Sef Passage hield met familie, vrienden en bekenden van onze schrijver. Een aantal van deze gesprekken is eerder gepubliceerd, maar het is ons nu al duidelijk dat de banden opnieuw zullen moeten worden uitgewerkt. De redacteur van de Nieuwsbrief zal tot zijn genoegen kunnen vaststellen dat hier nog wel enige kopij in zit.

Wellicht kunnen beide archieven tot steun zijn bij de uitvoering van het voornemen van een van onze donateurs om Havank tot onderwerp te maken van haar studie Master Letterkunde. Vanzelfsprekend zullen we vanuit de Stichting hieraan alle medewerking verlenen.

U heeft ongetwijfeld in de Nieuwsbrief de oproep gezien voor een nieuwe penningmeester. Adrie de Vlieg zou deze functie, die ze sinds 2007 tot in elk geval onze grote tevredenheid heeft vervuld, wil daar nu afstand van doen. Wel heeft ze te kennen gegeven bestuurslid te willen blijven. En daar zijn we zeer gelukkig mee want we kunnen en willen niet zonder haar. Ze is ons steunpunt in Leeuwarden en de 'stille kracht' achter het organiseren van onze jaardag. We zoeken iemand die bereid en in staat is onze bankrekening te beheren en de donateurslijst bij te houden.

Het was op 26 januari alweer een onvoorstelbaar snel voorbijgegaane tien jaar gelden dat Pieter Terpstra overleed, de man die de Schaduw een tweede, eigenlijk een nieuw leven gaf. Om dit feit te markeren is een postzegel met zijn foto uitgebracht. De zegel sierde de envelop waarmee u de meest recente Nieuwsbrief kreeg thuisgestuurd. Evenals de Havankpostzegel uit 2014 kwam deze zegel tot stand dankzij de inzet en medewerking van donateur Peter H. de Dreu die we vanmorgen hebben benoemd tot Vriend van het Jaar 2016.

Eens per jaar, zo dicht mogelijk rond de sterfdag, komen donateurs van de Stichting bijeen, om "het er weer eens goed over te hebben". Vandaag luisteren we niet alleen naar elkaar, maar o.a. ook naar Paul Arnoldussen en naar Marcel Versteeg die op Mallorca de sporen van Havank en van Pieter Terpstra zijn nagegaan. Daarom doe ik er nu het zwijgen toe.

Ik dank u.